

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ
ФАКУЛЬТЕТУ № 6**

УДК 347.44

Марія В'ячеславівна ГУБАРЄВА,

студентка групи Ф6-ПЗдср-18-2 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Чалий Ю. І.

**ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
АНТИЧНОГО РИМУ**

Вивчення історії права допомагає зрозуміти розвиток правового мислення юристів минулого, доторкнутися до традиції, усвідомити еволюцію права як такого.

Завдяки розгляду трьох видів цивільного процесу в Римі (легісакційного, формулярного та екстраординарного) ми можемо простежити розвиток юридичної думки. У легісакційному процесі все було засноване на традиціях, що істотно уповільнювало розгляд позовів; суддя мав можливість лише стягнути грошову компенсацію; весь процес був незручним, а великий внесок ускладнював можливість захистити свої права простих громадян.

На прикладі заміни легісакційного процесу формулярним ми можемо спостерігати складнощі трансформації правового мислення. Попри очевидні переваги формулярного процесу, легісакційний процес конкурував з формулярним процесом аж до початку правління Юлія Цезаря (хоча навіть після цього були випадки його використання).

У формулярному процесі претору дали більше можливостей, а весь процес стає більше схожий на цивілізаційний захід. Процедура подачі позову була набагато спрощена, що полегшило життя громадян. Сума внеску була зменшена і його сплата була перенесена з початку першої стадії на кінець другої.

Заміна формулярного процесу екстраординарним означала докорінну зміну низки основних принципів. Зокрема, розгляд справ втратив публічний характер; усний процес замінювався письмовим, що було порушенням демократичних принципів попередніх видів процесу. Якщо у формулярному процесі розгляд справи по суті і саме рішення ґрунтувалися на згоді сторін, то тепер весь процес будується на засадах влади, а саме рішення є не позицією третейського судді, а владним наказом носія влади. Цей загальний характер нового процесу позначається на всьому ході розгляду справи.

Історія розвитку судових процесів демонструє значимість римського права для сучасного юриста. Як і увесь нескладний спосіб життя того часу, право Риму уявляло собою нерозвинену архаїчну систему, в багатьох випадках пронизану патріархальним і вузьконаціональним характером. І якщо б воно залишалося на цій стадії, то, безперечно, давним-давно було б загублене

в архівах історії. Чим більше розросталася Римська держава, тим більше вона вбирала в себе правову культуру сусідніх країн. Юристи того часу не обмежувалися тим, що у них вже було. Вони прагнули до кращого та збагачувалися за рахунок позитивного досвіду юридичної практики сусідніх народів. Сучасні ж юристи, особливо юристи-початківці, еволюцію римського приватного права мають використовувати для ілюстрації того факту, що право є живою соціальною матерією, яка трансформується за своїми закономірностями, котрі, у свою чергу, підлягають врахуванню при перетворенні національного законодавства.

Одержано 27.04.2019

УДК 347.23

Марина Андріївна ЛЕОНІДОВА,
студентка групи ПЗдср-17-2 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Чалий Ю. І.

ПРИТРИМАННЯ ЯК СПОСІБ САМОЗАХИСТУ

1. Однією із основних ознак цивільного права є свобода волевиявлення суб'єктів щодо вступу в ті чи інші цивільні правовідносини. Сказане торкається й захисту порушених прав. Тобто, особи, права (інтереси) яких порушені, самостійно визначають необхідність та доцільність застосування мір захисту прав (інтересів), обирають форми та способи захисту, встановлюють обсяги відновлення своїх прав тощо. Наведене визначає можливість застосування суб'єктами цивільного права самостійного захисту, тобто мір захисту, що реалізуються суб'єктом без звернення до юрисдикційних органів (самозахист).

2. Притримання, передбачене нормами ст. 594–597 ЦК України, розглядається в цивілістиці як спосіб забезпечення належного виконання зобов'язань. Разом з тим, за нашим переконанням притримання може виконувати ще й функцію захисту порушених суб'єктивних прав. Притриманню притаманні ознаки способів самозахисту.

3. Ознаки притримання як одного із способів самозахисту полягають у тому, що воно:

1) спрямоване на спонукання правопорушника-боржника до припинення протиправної дії;

2) здатне відновлювати права потерпілої особи-кредитора шляхом задоволення його майнових вимог за рахунок вартості предмета притримання (ст. 597 ЦК України);

3) застосовується особою, яка захищається, на свій розсуд без звернення до суду чи інших юрисдикційних органів;

4) відповідає вимозі ст. 19 ЦК України про його несуперечливість закону та моральним засадам суспільства (можливість застосування притримання прямо передбачена ст. 594–597 ЦК України).